

мовою, слід відносити до слідчих дій, що забезпечують встановлення провини особи, а не до оперативно-розшукових заходів [4].

Отже, за часів Київської Русі правоохоронні органи нашої держави зробили впевнений крок вперед. Саме тоді почалося формування національних правоохоронних структур. Цей поступ відбувався приблизно за єдиними для всієї Європи напрямками. Рівень розвитку, структура й функції, методи й форми діяльності правоохоронців перебували на європейському рівні згідно з тогочасними нормами міжнародного права. Зокрема правоохоронці Півдня України співробітничали з Візантією, яка також успадкувала відповідні античні традиції [5].

Список використаних джерел

1. Горяинов К.К., Овчинский В.С., Шумилов А.Ю. – Оперативно-розыскная деятельность: Учебник – М., 2002. – 794 с.
2. Власов В.И., Гончаров Н.Ф. Организация розыска преступников в России в XIX-XX вв. (историко-правовое исследование). – Д., 1997. – 217 с.
3. Ключевский В.О. Соч. в девяти томах. – Т. IV. – Москва, 1978.
4. Зубенко В.В., Історичні аспекти становлення оперативно-розшукової та слідчої діяльності. Судова та слідча практика [Текст] / Зубенко В.В., Родік Л.М // Науково-практичний журнал / Видавничий дім «Гельветика» - Херсон, 2016. - Випуск 2. – С. 62-71.
5. Пашенко О.Ю., Водотика С.Г. З історії правоохоронних органів Півдня України. – Херсон: АЙЛАНТ, 1999.- 74 с.

Іваниця Андрій Володимирович
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінально-
правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ОГЛЯДУ ТРУПА ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ ЧЕРЕЗ НЕОБЕРЕЖНІСТЬ

Особливого значення при розслідування вбивств через необережність є зовнішній огляд трупа на місці події, який незалежно від характеру та обставин події є обов'язковим. Загалом, огляд трупа, як зазначає К. О. Чаплинський, – це слідча дія, що провадиться слідчим або прокурором на місці знаходження трупа з метою виявлення ознак, що дозволяють встановити особу потерпілого, місце, час, обставини і причини смерті, а також для відшукання ознак, які вказують на злочинця [1, с. 235-237]. В випадку знаходження трупа огляд проводиться одразу в будь-яких

умовах. Його тактика визначається конкретною обстановкою, але повинна базуватися на загальних правилах.

Основними тактичними правилами огляду трупа М. М. Тагаєв визначає наступні:

– невідкладність огляду. Затримка початку проведення огляду може викликати зміну початкової обстановки, повне і часткове знищення різноманітних слідів, переміщення чи зникнення речових доказів тощо;

– планомірність огляду;

– об'єктивність огляду;

– повнота огляду;

– активність пошуку;

– застосування технічних засобів і дотримання криміналістичних правил поводження з речовими доказами [4, с. 1055].

Труп людини є центральним об'єктом місця події. Це, звичайно, не означає, що в усіх випадках огляд місця події повинен починатися з огляду трупа, але слідчий зобов'язаний особливо уважно і ретельно його оглядати.

На місці виявлення трупа слідчий проводить його зовнішній огляд. Огляд трупа здійснюється слідчим у присутності понятих з обов'язковою участю судово-медичного експерта, а при неможливості його участі – іншого лікаря (ст.238 КПК)[2].

Огляд трупа при розслідуванні вбивств, на думку В. В. Семенова, повинен включати:

– огляд місця виявлення трупа зі вказівкою двох нерухомих орієнтирів у кімнаті чи на місцевості (від стін, вікон, батарей, будинків, дерев);

– позу трупа;

– загальні дані про стать, вік, статуру;

– ложе трупа;

– трупні явища;

– стан одягу, сліди боротьби на його поверхні;

– характер і локалізацію ушкоджень, виявлених на тілі трупа;

– характер і локалізацію ушкоджень на відкритих частинах тіла трупа;

– патьоки крові та інші сліди на одязі й тілі трупа, їхню кількість і напрямок;

– предмети, що знаходяться в безпосередній близькості від трупа, сліди, виявлені на них [3, с. 83].

Для виявлення на трупі тілесних ушкоджень необхідно дотримуватися певної послідовності, щоб не пропустити малопомітних, незначних, але дуже важливих для викриття інсценування саден, синців, місць уколів тощо. Огляд розпочинають з голови, потім оглядають шию, тулуб і кінцівки. Описуючи ушкодження, указують частина тіла й ділянку, де вони розташовані, їхню форму (лінійна, овальна, зірчаста та ін.), відзначають особливості їхньої поверхні (наявність дрібних часток на дні

рани), краї ушкоджень (рівні, нерівні, вивернуті, загорнені). При огляді п'яток крові вказують їхній розмір, зовнішній вигляд, напрямок. Якщо на тілі ушкоджень немає, про це теж відмічається у протоколі огляду [5, с. 199].

Потрібно звернути увагу на ступінь тяжкості й характер ушкоджень і зіставити з виявленими слідами. Наприклад, якщо є підстави припускати, що жертва розкрила собі вени, то відсутність на місці злочину рясної кількості крові є негативною обставиною, що свідчить про переміщення трупа і нанесення ушкоджень в іншому місці або про посмертне їх заповдіання. Відповідно буде мати місце приховування злочину шляхом інсценування.

Невпізнаний труп підлягає обов'язковому дактилоскопіюванню. За необхідності проводиться «туалет» трупа та фотографування за правилами впізнавальної зйомки. Обов'язково вилучаються зразки крові, волосся, нігті, виготовляються зліпки й відбитки зубів та заповнюється впізнавальна картка [1, с. 235-237].

Отже, якщо на місці вчинення вбивства через необережність виявлено труп, у слідчій практиці сформовано порядок його огляду, а слідчий зобов'язаний діяти у відповідності з цим порядком, а результати огляду трупа мають бути відображені у протоколі огляду місця події.

Список використаних джерел:

1. Криміналістика (курс лекцій) : навчальний посібник / М. Ю. Будзієвський, О. В. Лускатов, І. В. Пиріг, В. М. Плетенець, К. О. Чаплинський, Ю. А. Чаплинська. – Д. : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2013. – 362 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийнятий Верховною Радою України Законом №4651-VI від 13.04.2012 р. ; відп. за вип. В. А. Прудников. – Х. : Право, 2016. – 392 с.
3. Семенов В. В. Методика розслідування вбивств, прихованих інсценуванням / Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук. – Харків, 2004. – 183 с.
4. Тагаєв М.М. Судова медицина : Підручник / За заг. ред. Проф. О.М. бандурки. – Х.: Факт, 2003. – 1253 с.: іл..
5. Томилин В.В. Судебная медицина: Учебник. – М.: Юрид. лит., 1987. – 458 с.